

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет Педагогічний

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІОГРАФІЯ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень освіти третій (освітньо-науковий)
Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «_____» серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історіографія історико-педагогічних досліджень
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Курс/семестр	2 / III
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 20 год. Семінарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є набуття знань у галузі педагогіки та історії педагогіки, підготовка здобувачів до наукової діяльності, формування знань, умінь та навичок в організації та проведенні історико-педагогічних досліджень, визначення тенденцій розвитку педагогічної науки в дослідженнях даного напрямку задля врахування їх у реформуванні сучасної системи освіти, удосконалення проведення, зокрема регіональних історико-педагогічних досліджень, формування зрілої й творчої особистості. Сприяння засвоєнню методів і форм організації процесу дослідження; спонукання до подальшої самоосвіти і самовиховання, розвитку особистісних якостей майбутнього науковця, відповідального ставлення до виконання обов'язків здобувача освітньо-наукового рівня вищої освіти; формування потреби постійно займатися самонавчанням і самовдосконаленням.

Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомити здобувачів із методологією історико-педагогічних досліджень, сформувати практичні уміння щодо реалізації практико-орієнтованої спрямованості, що відповідає нагальним завданням удосконалення системи освіти і виховання, переосмисленню наукових парадигм, пошуку нових теоретико-методологічних аспектів й орієнтирів.

Основними цілями вивчення дисципліни є формування у здобувачів PhD інтересу і потреби систематизації та конструктивно-критичного переосмислення нагромаджених педагогічною наукою знань із розвитку освіти, шкільництва, теорії та практики навчання і виховання, осмислення проблем особистісно-орієнтованої освіти та підвищення її якості, формування національних та загальнолюдських цінностей, оновлення змісту і форм організації освітнього процесу, розвитку системи безперервної освіти, розширення україномовного освітнього простору, забезпечення освітніх потреб національних меншин тощо. Такий системний ретроспективний погляд необхідний для з'ясування досягнень минулого, збереження й примноження напрацьованих, попередження помилок і визначення перспектив поступу. Розроблена програма розрахована на знання аспірантів з навчальних дисциплін: загальні основи педагогіки, дидактика, теорії виховання, психологія, філософія, що є теоретичною базою для подальшого оволодіння методами пізнання, логікою дослідно-педагогічного процесу, досвідом практичної-педагогічної діяльності.

Компетентності

Інтегральна компетентність – розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і вдосконалення нових цілісних знань та фахової практики.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до оволодіння загально науковими компетентностями.

ЗК 2. Здатність до розуміння предметної галузі, професійної діяльності зі спеціальності, генерування нових ідей при розв'язанні дослідницьких завдань.

ЗК 3. Здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК 7. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, виявляти власну світоглядну позицію щодо отриманої інформації.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
 СК 2. Здатність аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати наукових досліджень у сфері освіти/педагогіки. Досягати наукових результатів, що репрезентують нові знання.
 СК 4. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний і емпіричний аналіз проблем психолого-педагогічних наук, оцінювати та забезпечувати якість наукових досліджень.
 СК 6. Здатність апробувати, презентувати, упроваджувати й екстраполювати результати наукових досліджень у педагогічну практику.
 СК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, до вибору стратегії спілкування, готовність працювати в команді.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність забезпечити концептуальні та методологічні знання в галузі освіти/педагогіки і на дотичних міждисциплінарних напрямках, володіти спеціалізованими уміннями/навичками, необхідними для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності.
 ПРН 5. Уміти започатковувати, планувати, реалізувати і коригувати послідовний процес наукового дослідження, демонструвати дослідницькі навички в галузі освіти/педагогіки.
 ПРН 8. Прагнути до безперервного саморозвитку і самовдосконалення; кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях; володіти здатністю до презентації наукового доробку в галузі освіти/педагогіки.

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин 90
Лекції	20
Семінарські заняття	10
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
III	011 Освітні, педагогічні науки	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Тема 1. Предмет і завдання історіографії. Історіографія як термін, поняття та дисципліна. Становлення української історіографії. Методи і принципи історіографічного аналізу.	2 год		4 год Робота з довідниковими джерелами, порівняння
Тема 2. Основні напрями активізації науково-дослідної роботи в університеті. Сутність поняття «науково-дослідницька робота», «науково-дослідницька діяльність». Роль викладача у розв'язанні існуючих проблем наукової роботи в історико-педагогічному аспекті.	2 год		4 год Робота з інтернет-ресурсами, тестування, творчі завдання

Особливості організації НДРС педагогічного спрямування.			
Тема 1. Теоретичні основи історико-педагогічних досліджень. Методологія педагогічних досліджень. Класифікація наукових теорій в працях українських та європейських дослідників. Зміст і організаційна структура наукових досліджень в Україні.		2 год	4 год Опитування, тестування, представити структуру-схему
Тема 3. Теоретико-методологічні засади історіографічних історико-педагогічних досліджень. Методологічні засади дослідження. Класифікація джерельної бази. Періодизація історіографічного процесу.	2 год		4 год Робота з науковими джерелами, аналіз, порівняння
Тема 4. Сучасні методологічні аспекти історико-педагогічних досліджень. Сутність поняття «методологія» як вчення про науковий метод пізнання, система методів. Функції методології науки, сутність поняття «методологічна свідомість», «методологічна культура». Рівні методології: філософський або фундаментальний, загальнонауковий і частково науковий.	2 год		4 год Тези, творчі/дослідницькі завдання
Тема 2. Історіографія розвитку педагогічної науки в історико-педагогічних дослідженнях. Класифікація історико-педагогічних досліджень. Сутність поняття «педагогічна наука», «історіографія», «фактографічна база». Особливості досліджень з конкретно-педагогічних проблем. Зарубіжна реформаторська педагогіка в оцінках українських науковців.		2 год	4 год Тестування, класифікація-схема, опитування, підготувати наукову доповідь
Тема 5. Історія освіти України у висвітленні науковцями різних часових періодів. Основні риси і характеристики парадигми історії освіти до 1991 р. Національно-орієнтовані концепти сучасних історико-педагогічних досліджень. Особливості розвитку структурних компонентів системи освіти України у регіональному аспекті.	2 год		4 год Оформити діаграми на основі презентаційного матеріалу, тестування
Тема 6. Розвиток теорії та практики навчання в історико-педагогічних дослідженнях. Еволюція теоретичних основ змісту освіти. Характеристика операційно-діяльнісного компоненту процесу навчання. Науково-методичне та організаційно-педагогічне забезпечення освітнього процесу. Теорія та практика навчання в Україні у історико-педагогічних дослідженнях європейських науковців.	2 год		4 год Тестування, аналіз, творчі завдання
Тема 3. Історіографічні дослідження з проблем освіти та навчання. Історія функціонування дошкільної та середньої освіти в Україні.		2 год	4 год Опитування,

Характеристика розвитку окремих напрямів освіти (вища, медична, спортивна, жіноча, релігійна тощо). Регіональні особливості організації освітньої системи в Україні.			тестування, індивідуальні завдання, порівняння
Тема 7. Наукова інтерпретація історичного розвитку теорії і практики виховання. Регіональний вимір морального, громадянського та національного виховання. Відображення в науково-педагогічних дослідженнях окремих напрямів виховання. Наукова оцінка ролі громадських організацій у розвитку теорії та практики виховання.	2 год		4 год Наукова доповідь з відповідним оформлення статті/тез
Тема 8. Історіографія вивчення діяльності бібліотек. Підручникотворення та його змістовий компонент як історико-педагогічний дискурс. Діяльність бібліотек у розвідках науковців України.	2 год		4 год Робота з офіційними і сторінками бібліотек України (інтернет-ресурси), презентаційний матеріал
Тема 4. Історіографія розвитку виховного процесу в дослідженнях українських та зарубіжних науковців. Теорія і практика виховання як важлива складова педагогічної науки. Структура історіографії з проблем розвитку теорії і практики виховання. Зміст виховання та еволюції виховних систем в Україні та європейських країнах. Загальнодидактичні функції та засади творення шкільних підручників. Педагогічні засади роботи бібліотек і їх вплив на виховання у педагогічній історіографії.		2 год	4 год Тестування, опитування, визначення понятійно-категоріального апарату дослідження на визначену тематику
Тема 9. Підготовка педагогічних кадрів як історіографічна проблема. Розвиток мережі закладів професійної підготовки майбутніх педагогів. Навчально-методичне забезпечення педагогічного процесу. Шляхи здійснення єдності теоретичної підготовки педагогів та шкільної практики. Дуальна система навчання в Україні та європейському освітньому просторі.	2 год		4 год Система-схема підготовки педагогічних кадрів, мережі закладів, творчі завдання, квест
Тема 10. Регіональний дидактико-методичний аспект підвищення кваліфікації вчительства та науково-педагогічних працівників у різні часові періоди. Проблеми теорії та практики навчання у змісті курсової підготовки вчителів/викладачів ЗВО. Система дидактико-методичної підготовки педагогів як історико-педагогічна проблема. Дидактичні основи атестації педагогічних кадрів в історіографії.	2 год		4 год Робота з науковими джерелами, порівняльна характеристика-схема-діаграма, тестування, аналіз онлайн-платформ підвищення

			кваліфікації/стажування педагогічних та науково-педагогічних кадрів
Тема 5. Розвиток теорії та практики навчання в закладах професійної педагогічної підготовки та підвищення кваліфікації. Історіографічний аспект вдосконалення змісту освіти в закладах з підготовки педагогічних кадрів. Наукові засади розробки навчальних планів. Підготовка майбутніх педагогів до виховної роботи у вітчизняній та європейській педагогіці в 30 різного рівня й типу. Практична підготовка та навчально-методичне забезпечення педагогічного процесу в історико-педагогічних дослідженнях.		2 год	4 год Колективний проєкт, тестування
ЗАГАЛОМ	20 год	10 год	60 год

6. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	15
Самостійна робота	15
Індивідуальне/творче завдання	20
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

7. Ресурсне забезпечення

Рекомендована література

Базова

- Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М., Прокопів Л.М, Салига Н.М./ За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів. Івано-Франківськ, 2021. 430 с.
- Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Історіографія досліджень Західного регіону України другої половини ХХ – початку ХХІ століття як важлива основа розвитку мистецької освіти. *Етнотизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*: збірник наукових праць в 5-ти т.: Книга перша. Полтава, 2018. С. 117-122.
- Стражнікова І.В. Особливості підготовки магістрів як майбутніх експертів в Україні та за кордоном: історіографічний дискурс. Академічні студії. Серія «Педагогіка». Луцьк: КЗВО «Луцький педагогічний коледж», 2021. №4. Ч.1. 214 с. С. 177-182 (DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.26>). <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/12184>
- Стражнікова І.В. Навчально-методична література як історіографічне джерело. Світові виклики сучасній освіті. *Матеріали Першої Міжнар. наук.-практ. конф.* / гол. ред.: Осадченко І. І. Вип. 1 (Ч. 1). Умань: Громадська організація «Міжнародна асоціація сучасної освіти, науки та культури», 2021. 52 с. С. 45-48. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/11133>

5. Стражнікова І.В. Історіографічний аспект підготовки освітніх експертів у закладах вищої освіти. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2021. Випуск 47. 283 с. С. 209-216. (DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi47.170>)

Додаткова

1. Ісаєвич Я.Д. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. Львів: Ін-ут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. 250 с.
2. Коковін О. Актуальність та перспективи наукових досліджень регіональних процесів рідно шкільного руху. *Товариство «Рідна школа»: історія і сучасність: наук. альманах*. Ч. 6 / упор. і наук. ред. Д.Герцюк, П.Сікорський. Львів: Вид-во Львів. край. т-ва «Рідна школа», 2011. С. 101-112.
3. Наукові дослідження Західного регіону України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: *алфавітно-бібліографічний покажчик* / упорядник Стражнікова І.В. Івано-Франківськ: НАІР, 2012. 96 с.
4. Ничкало Н.Г. Українські концепції професійної освіти: тенденції і перспективи. *Педагогічна і психологічна науки в Україні: зб. наук. пр. до 15-річчя АПН України: в 5 т. Т. 5*. Київ: Педагогічна думка, 2012. С. 27-50.
5. Огнев'юк В.О. Освітologia як відображення міждисциплінарного підходу в дослідженнях сучасного стану освіти. *Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: зб. наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. Київ: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2011. С. 53-61.*

6. Контактна інформація

Кафедра	педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, м.Івано-Франківськ, вул.Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і)	д.пед.н., проф. Стражнікова Інна Василівна
Гостьові лектори	Запрошені викладачі з закладів вищої освіти України (https://kpibs.pnu.edu.ua/Договори-про-співпрацю/)
Контактна інформація викладача	inna.strazhnikova@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Академічна доброчесність: Очікується, що здобувачі освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти відвідують лекції і практичні заняття курсу.
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від

	26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань здобувачів третього рівня вищої освіти, зокрема умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час заняття	Діяти відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf
Додаткові бали	Здобувач вищої освіти може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf »
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно - Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

Викладач:

д.пед.н., проф. Інна СТРАЖНИКОВА